

Ο νέος Πρόεδρος των ΗΠΑ και η συμφωνία διεθνούς εμπορίου (Εμμανουέλα Πετράκη, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=166469>]

3.5.2. Ο νέος Πρόεδρος των ΗΠΑ και η ΤΤΙΡ

Στις 8 Νοεμβρίου 2016 οι προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ ανέδειξαν νικητή τον Donald Trump. Ο Ρεπουμπλικάνος υποψήφιος ανέτρεψε τις δημοσκοπήσεις, κέρδισε την υποψήφιο των Δημοκρατικών Hilary Clinton και από τις 20 Ιανουαρίου θα είναι επίσημα πλέον Πρόεδρος των ΗΠΑ. Η αιφνιδιαστική αυτή επικράτηση του Trump προκάλεσε κύμα ανησυχίας στους ηγέτες ανά τον κόσμο και ειδικότερα στην ΕΕ εξαιτίας των στενών δεσμών που συνδέουν τους δυο εταίρους. Αν και είναι ακόμα πολύ νωρίς για να προβλέψει κανείς με βεβαιότητα τις επιπτώσεις της ηγεσίας του νέου Προέδρου στη διατλαντική σχέση γενικά, αλλά και στις διαπραγματεύσεις της ΤΤΙΡ πιο συγκεκριμένα, είναι δυνατό να γίνουν ορισμένες παρατηρήσεις με βάση τα μέχρι στιγμής δεδομένα.

Από την εποχή του Reagan οι Ρεπουμπλικάνοι προσέφεραν μεγάλη υποστήριξη στο Κογκρέσο για το ελεύθερο εμπόριο. Οι Δημοκρατικοί αντιθέτως, έχουν γίνει όλο και πιο επιφυλακτικοί θέτοντας προϋποθέσεις για την υποστήριξη εμπορικών συμφωνιών. Στο ευρύ κοινό ωστόσο οι θέσεις αντιστρέφονται, αναλυτικότερα μια έρευνα του Pew Research Center τον Μάρτιο του 2016 παρατήρησε ότι οι Δημοκρατικοί ψηφοφόροι στην πλειοψηφία τους υποστηρίζουν τις εμπορικές συμφωνίες ενώ η πλειοψηφία των Ρεπουμπλικάνων είναι αντίθετη. Ειδικότερα, προεκλογικά ο Trump έχει δηλώσει ότι τάσσεται υπέρ του ελεύθερου εμπορίου αλλά είναι αντίθετος με πολλές εμπορικές συμφωνίες των ΗΠΑ. Ο ίδιος υποστήριξε ότι οι διαπραγματεύσεις από Δημοκρατικούς εκπροσώπους είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια θέσεων εργασίας. Άλλωστε, ο Trump ευαγγελίζεται αρκετά σταθερά την άποψη ότι οι ΗΠΑ έχουν πέσει θύμα της παρασιτικής συμπεριφοράς των λεγόμενων «στρατηγικών» εταίρων τους.

Σε μια ομιλία του, μεταξύ άλλων, ανήγγειλε ότι θα αποχωρήσει από την επίσης υπό διαπραγμάτευση TPP, θα επαναδιαπραγματευθεί ή θα αποσυρθεί από τη NAFTA, θα αναδείξει τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές της Κίνας στην οποία και θα επιβάλει αυστηρά δασμολογικά μέτρα, ενώ τέλος θα επιβάλει δασμούς ύψους 35% επί των εισαγωγών από το Μεξικό. Βασική στρατηγική των ΗΠΑ θα αποτελέσει η διαπραγμάτευση «μεγάλων εμπορικών συμφωνιών» που θα φέρουν πίσω στην Αμερική τις θέσεις εργασίας. Κύριος άξονας της νέας εμπορικής πολιτικής θα είναι η έμφαση στους δασμούς και όχι τους φόρους (Sapiro, 2016).

Η απουσία της TTIP από την προεκλογική εκστρατεία του 2016 είναι αξιοσημείωτη, συγκεκριμένα η Clinton δεν συζήτησε καθόλου το θέμα, ενώ ο Trump έχει αναφερθεί μόνο έμμεσα. Ο προστατευτισμός του νέου Πρόεδρου των ΗΠΑ και η αύξηση της ευρωπαϊκής καχυποψίας για την ηγεσία της Αμερικής υπό τον Trump, υπονομεύουν τις προοπτικές της διατλαντικής συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου. Ωστόσο, δεν είναι σαφές σε ποιο βαθμό ο Πρόεδρος θα μοιάζει με τον υποψήφιο που είδαμε κατά την προεκλογική εκστρατεία. Είναι πιθανό η νέα κυβέρνηση να χαμηλώσει τους τόνους σε τομείς όπως η εμπορική πολιτική.

Αρκετοί θεωρούν ότι η νίκη του Trump σήμανε το τέλος της TPP και το ίδιο είναι σχεδόν βέβαιο ότι ισχύει και για την TTIP. Πλέον οι αξιωματούχοι της ΕΕ και των ΗΠΑ αναγνωρίζουν ότι η συμφωνία δεν θα ολοκληρωθεί, όπως είχε προβλεφθεί, υπό την προεδρία του Barack Obama. Μάλιστα ο Bernd Lange, πρόεδρος της Επιτροπής του Κοινοβουλίου για το διεθνές εμπόριο, όταν ρωτήθηκε για την

επίπτωση της νίκης Trump στη συμφωνία είπε ότι «η TTIP είναι ιστορία». Αντίθετα, η Επίτροπος εμπορίου Cecilia Malmström δήλωσε ότι είναι πολύ νωρίς να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος της νίκης του Trump, αλλά ένα διάλειμμα από τις διαπραγματεύσεις ήταν αναπόφευκτο όποιος και να επικρατούσε, όμως συμπλήρωσε ότι υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα για το πόσο θα κρατήσει η διακοπή αυτή.

Ωστόσο, φαίνεται απίθανο η TTIP ή το εμπόριο εν γένει, να είναι ψηλά στην ατζέντα του νέου Προέδρου. Οι συνομιλίες για την TTIP μπορεί να συνεχιστούν σε τεχνικό επίπεδο, αλλά μια φιλόδοξη συμφωνία δεν είναι πλέον δυνατή. Μια περιορισμένη ΡΤΑ θα ήταν πιο συνεπής με την προσέγγιση «συναλλαγής» του Trump και θα είναι ίσως πιο εύκολο να επικυρωθεί από την ευρωπαϊκή πλευρά. Ο νέος Πρόεδρος σκοπεύει να κάνει ατομικές συμφωνίες με μεμονωμένες χώρες, και εδώ έρχεται το Brexit για να περιπλέξει ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Ο Trump καλωσόρισε το Brexit, λέγοντας τον Αύγουστο του 2016 ότι υποστηρίζει το δικαίωμα της Βρετανίας να πάρει τον έλεγχο για το μέλλον της. Αμέσως μετά το δημοψήφισμα μάλιστα, δήλωσε ότι το ΗΒ είναι σύμμαχος των ΗΠΑ για πάρα πολύ καιρό, και θα έχει πάντα προτεραιότητα. Σαφώς λοιπόν, μια συμφωνία με τη Βρετανία θα είναι στις προτεραιότητες του Trump, ενώ η TTIP θα τοποθετηθεί σε επ' αόριστον αναμονή (Rashish, 2016).

Τον Νοέμβριο του 2016, σε κοινό τους άρθρο, ο Αμερικανός Πρόεδρος Barack Obama και η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel υπογραμμίζουν ότι οι Γερμανοί και οι Αμερικανοί μισθωτοί, εργάτες, καταναλωτές και αγρότες θα επωφεληθούν από τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ανάμεσα στην ΕΕ και τις ΗΠΑ που εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης. «Μια συμφωνία που συνδέει στενότερα τις οικονομίες μας και που θεμελιώνεται σε κανόνες που είναι συμβατοί με τις κοινές μας αξίες, θα βοηθήσει στην ανάπτυξη ώστε να παραμείνουμε ανταγωνιστικοί σε παγκόσμιο επίπεδο», τόνισαν οι δύο ηγέτες στο σχετικό άρθρο. Σε κοινή συνέντευξη τύπου, η Γερμανίδα Καγκελάρια δήλωσε ότι οι ΗΠΑ αποτελούν ένα σημαντικό εμπορικό εταίρο, τόσο για τη Γερμανία όσο και για την ΕΕ και εκφράστηκε για μια ακόμη φορά υπέρ της TTIP. Παρόλα αυτά δήλωσε ότι «Έχουμε σημειώσει πρόοδο, μια αρκετά μεγάλη πρόοδο, αλλά η συμφωνία δεν θα ολοκληρωθεί σήμερα. Όμως θα κρατήσουμε ό, τι έχουμε επιτύχει μέχρι στιγμής και είμαι απολύτως βέβαιη ότι μια μέρα θα επιστρέψουμε και θα οικοδομήσουμε πάνω σε αυτό» (Osborne, 2016).

Ωστόσο, δεδομένου ότι ο Trump δεν αναμένεται να αφιερώσει πολύ χρόνο και πόρους στην Ευρώπη, η ΕΕ θα πρέπει να συμμετάσχει πολύ πιο ενεργά στη συζήτηση με τους αμερικανούς ομολόγους της, κάθε φορά που η επιρροή των ΗΠΑ

είναι απαραίτητη για την προστασία των ευρωπαϊκών συμφερόντων. Η ΕΕ θα πρέπει να δείξει υπομονή αλλά και τόλμη σε μια περίοδο αβεβαιότητας σε παγκόσμια κλίμακα. Αν οι Ηνωμένες Πολιτείες υπό την νέα τους ηγεσία απέχουν από τον ζωτικής σημασίας ηγετικό τους ρόλο στη διεθνή οικονομία, ο κόσμος θα γίνει λιγότερο σταθερός και η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει πολύ μεγαλύτερες ευθύνες στην παγκόσμια σκηνή (Blenkinsop, 2016).

Λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες εξελίξεις τόσο στην ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ, ανακύπτει το ερώτημα όχι μόνο αν είναι ακόμα δυνατό να συναφθεί η ΤΤΙΡ, αλλά αν υπάρχει μέλλον για εμπορικές συμφωνίες που προωθούν την απελευθέρωση του εμπορίου γενικότερα. Η υπογραφή της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου μεταξύ ΕΕ και Καναδά (Comprehensive Economic and Trade Agreement CETA) στις 30 Οκτωβρίου του 2016 ήταν σίγουρα μια θετική εξέλιξη για την πορεία των υπόλοιπων εμπορικών συμφωνιών. Παραμένει άγνωστο βέβαια, αν αυτό το βήμα ήταν αρκετό για να προχωρήσει η διεθνής κοινότητα στην κατεύθυνση της παγκοσμιοποίησης ή η εν λόγω συμφωνία απλά θα βρεθεί σε αδιέξοδο στο στάδιο της επικύρωσης που είναι ακόμα σε εκκρεμότητα.

(συνεχίζεται)